

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-181/19

Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle împotriva JD

(cerere de decizie preliminară formulată de Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen [Tribunalul Superior de Contencios Social din Rinul de Nord-Westfalia, Germania])

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 6 octombrie 2020

„Trimitere preliminară – Libera circulație a persoanelor – Lucrători – Regulamentul (UE) nr. 492/2011 – Articolul 7 alineatul (2) – Egalitate de tratament – Avantaje sociale – Articolul 10 – Copii școlarizați – Directiva 2004/38/CE – Articolul 24 – Prestații de asistență socială – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Articolul 4 – Articolul 70 – Prestații speciale în numerar de tip necontributiv – Lucrător migrant care are în îngrijire copii școlarizați în statul membru gazdă”

1. *Libera circulație a persoanelor – Lucrători – Dreptul de ședere al membrilor familiei – Copil al unui lucrător migrant sau al unui fost lucrător migrant care urmează studii în statul membru gazdă – Părinte care asigură în fapt îngrijirea acestui copil – Drept de ședere întemeiat doar pe articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011 – Obligația de a îndeplini condițiile definite în Directiva 2004/38 – Inexistență – Pierderea statutului de lucrător al părintelui respectiv – Lipsa incidenței*
[Regulamentul nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 10; Directiva 2004/38 a Parlamentului European și a Consiliului]

(a se vedea punctele 35, 37-39 și 49)

2. *Libera circulație a persoanelor – Lucrători – Egalitate de tratament – Avantaje sociale – Noțiune – Prestație socială pentru asigurarea costurilor de subzistență beneficiarilor acesteia – Includere*
[Regulamentul nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 7 alin. (2)]

(a se vedea punctele 41 și 42)

3. *Libera circulație a persoanelor – Lucrători – Egalitate de tratament – Avantaje sociale – Beneficiari – Copil al unui lucrător migrant sau al unui fost lucrător migrant care urmează studii în statul membru gazdă – Părinte care asigură în fapt îngrijirea acestui copil – Pierderea statutului de lucrător al părintelui respectiv – Lipsa incidenței*
[art. 45 TFUE; Directiva 492/2011 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 7 alin. (2) și art. 10]

(a se vedea punctele 43-48 și 50-55)

4. *Libera circulație a persoanelor – Lucrători – Egalitate de tratament – Avantaje sociale – Reglementare națională prin care sunt excluși de la beneficiul unor prestații prin care se urmărește asigurarea subzistenței lor un fost lucrător migrant și copiii acestuia care se pot prevala de un drept de ședere autonom în scopul școlarizării copiilor în statul membru gazdă – Inadmisibilitate – Justificare – Derogare de la principiul egalității de tratament al cetățenilor Uniunii în domeniul asistenței sociale – Inaplicabilitate – Cetățean al Uniunii în cauză care beneficiază de asemenea de un drept de ședere în calitate de persoană aflată în căutarea unui loc de muncă – Lipsa incidenței*
[Regulamentul nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 7 alin. (2) și art. 10; Directiva 2004/38 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 24 alin. (2)]

(a se vedea punctele 55, 58-65, 69-73, 77 și 79 și dispozitiv 1)

5. *Securitate socială – Lucrători migranți – Egalitate de tratament în sensul articolului 4 din Regulamentul nr. 883/2004 – Domeniu de aplicare – Prestații speciale în numerar de tip necontributiv – Includere*
[Regulamentul nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 3 alin. (3), art. 4 și art. 70 alin. (2)]

(a se vedea punctul 83)

6. *Securitate socială – Lucrători migranți – Egalitate de tratament – Reglementare națională prin care sunt excluși de la beneficiul unor prestații speciale în numerar de tip necontributiv un fost lucrător migrant și copiii acestuia care se pot prevala de un drept de ședere autonom în scopul școlarizării copiilor în statul membru gazdă – Inadmisibilitate – Justificare – Derogare de la principiul egalității de tratament al cetățenilor Uniunii în domeniul asistenței sociale – Inaplicabilitate*
[Regulamentul nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 3 alin. (1) și (3), art. 4 și art. 70 alin. (2) și Regulamentul nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 10; Directiva 2004/34 a Parlamentului European și a Consiliului, art. 24 alin. (2)]

(a se vedea punctele 84-89 și dispozitiv 2)

Rezumat

Un fost lucrător migrant și copiii acestuia care beneficiază de un drept de ședere în baza școlarizării copiilor nu pot fi excluși în mod automat de la prestațiile sociale de bază prevăzute de dreptul național pentru motivul că acest lucrător a rămas fără un loc de muncă

JD este un resortisant polonez care locuiește din 2013, împreună cu cele două fiice minore ale sale, în Germania, unde acestea sunt școlarizate. În 2015 și în 2016, JD a desfășurat mai multe activități salariate în acest stat membru, înainte să rămână fără un loc de muncă. Între luna septembrie 2016 și luna iunie 2017, familia a perceput în special prestații de protecție socială de bază prevăzute de reglementarea germană, mai precis „ajutoare subsidiare de șomaj” pentru JD (Arbeitslosengeld II) și „alocații sociale” pentru copiii acestuia (Sozialgeld). De la 2 ianuarie 2018, JD ocupă din nou un post cu normă întreagă în Germania.

JD a solicitat menținerea plății acestor prestații pentru perioada cuprinsă între luna ianuarie 2017 și luna decembrie 2017 la autoritatea germană competentă, Jobcenter Krefeld. Aceasta i-a respins însă cererea pentru motivul că în perioada în litigiu JD nu își menținuse statutul de lucrător salariat și locuia în Germania în calitate de persoană aflată în căutarea unui loc de muncă. JD a formulat o cale de atac împotriva acestei decizii, care a fost admisă. Jobcenter Krefeld a declarat, așadar, apel în fața Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Tribunalul Superior de Contencios Administrativ din Rinul de Nord-Westphalia).

Sesizată cu titlu preliminar de această din urmă instanță, Curtea a precizat, într-o hotărâre pronunțată în complet de Mare Cameră la 6 octombrie 2020, drepturile de care beneficiază un fost lucrător migrant care are în îngrijire copii școlarizați în statul membru gazdă, în raport cu Regulamentele nr. 492/2011¹ și nr. 883/2004², precum și cu Directiva 2004/38³.

În această privință, după ce a arătat că prestațiile de protecție socială în cauză pot fi calificate drept „avantaj social” în sensul Regulamentului nr. 492/2011, Curtea a statuat, în primul rând, că acest regulament se opune unei reglementări naționale care exclude, în toate împrejurările și în mod automat, ca un fost lucrător migrant și copiii acestuia să primească astfel de prestații, deși beneficiază în temeiul regulamentului menționat⁴ de un drept de ședere autonom pe baza școlarizării copiilor.

Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a amintit mai întâi că dreptul de ședere recunoscut copiilor unui (fost) lucrător migrant pentru a le garanta dreptul de acces la învățământ și, în mod derivat, părintelui care asigură îngrijirea lor decurge, la origine, din statutul de lucrător al acestui părinte. Totuși, acest drept, odată dobândit, devine autonom și se va putea prelungi după pierderea statutului amintit. În continuare, Curtea a considerat că persoanele care beneficiază de un astfel de drept de ședere beneficiază și de dreptul la egalitatea de tratament cu resortisanții naționali în materia acordării avantajelor sociale prevăzute de Regulamentul nr. 492/2011⁵, și aceasta chiar și în cazul în care nu se mai pot prevala de statutul de lucrător pe care și-au întemeiat dreptul de ședere inițial. Prin o astfel de interpretare se evită astfel expunerea unei persoane care are intenția de a-și părăsi statul membru de origine cu familia sa pentru a merge să lucreze în alt stat membru la riscul, în cazul pierderii locului de muncă, de a trebui să întrerupă parcursul școlar al copiilor săi și să se întoarcă în țara sa de origine întrucât nu poate să beneficieze de prestațiile sociale prevăzute de dreptul național care le-ar permite să dispună de mijloace de existență suficiente.

În sfârșit, Curtea a statuat că statul membru gazdă nu se poate prevala într-un caz precum cel în speță de derogarea de la principiul egalității de tratament în domeniul asistenței sociale prevăzute de Directiva 2004/38⁶. Această derogare permite să se refuze acordarea unor prestații de asistență anumitor categorii de persoane, cum sunt cele care beneficiază în temeiul directivei menționate de un drept de ședere în scopul căutării unui loc de muncă în statul membru gazdă, și aceasta pentru

¹ Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO 2011, L 141, p. 1).

² Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82).

³ Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, rectificări în JO 2004, L 229, p. 35, și în JO 2005, L 197, p. 34, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56).

⁴ Articolul 10 din Regulamentul nr. 492/2011.

⁵ Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011.

⁶ Articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38.

a se evita ca aceste persoane să devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al acestui stat membru. Or, această derogare trebuie interpretată în mod strict și nu se poate aplica decât unor persoane al căror drept de ședere este întemeiat doar pe directiva menționată. În prezenta cauză, persoanele interesate beneficiază, desigur, de un drept de ședere întemeiat pe această directivă⁷ în scopul căutării unui loc de muncă de către părintele în cauză. Cu toate acestea, având în vedere că se pot prevala și de un drept de ședere autonom în temeiul Regulamentului nr. 492/2011, nu li se poate opune derogarea amintită. Astfel, o reglementare națională care le exclude de la orice drept la prestațiile de protecție socială instituie o diferență de tratament în materie de avantaje sociale în raport cu resortisanții naționali, care este contrară acestui regulament⁸.

În al doilea rând, Curtea a statuat că un (fost) lucrător migrant și copiii acestuia care beneficiază de un drept de ședere întemeiat pe Regulamentul nr. 492/2011 și care sunt afiliați la sistemul de securitate socială în statul membru gazdă beneficiază de asemenea de dreptul la egalitatea de tratament care decurge din Regulamentul nr. 883/2004⁹. Faptul de a li se refuza orice drept la prestațiile de protecție socială în cauză constituie, așadar, o diferență de tratament în raport cu resortisanții naționali. Această diferență de tratament este contrară acestui din urmă regulament¹⁰ întrucât derogarea prevăzută de la Directiva 2004/38¹¹ nu poate, pentru aceleași motive expuse de Curte în contextul Regulamentului nr. 492/2011, să se aplice în situația unui asemenea lucrător și a copiilor școlarizați ai acestuia.

⁷ Articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2004/38.

⁸ Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 492/2011 coroborat cu articolul 10 din acesta din urmă.

⁹ Articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004.

¹⁰ Articolul 4 din Regulamentul nr. 883/2004.

¹¹ Articolul 24 alineatul (2) din Directiva 2004/38.